
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

KÉTSZÍVŰSÉG ELLEN

Jakab levele 4,1-8

2019. OKTÓBER 27

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 64.zsoltár

Imádkozzuk: Mennyei Atyánk a mi Urunk Jézus Krisztusunk által! Köszönjük, hogy megtartasz bennünket, mert sok veszedelem vesz bennünket körbe. Félelmek szorongatnak, és aggodalom tölti el az életünket. De jó tudnunk, hogy Hozzád mehetünk, Nálad biztos oltalmat találunk, és hitben elmondott imádságainkat készségesen, szemrehányás nélkül meghallgatod. Így jövünk most is Hozzád, hogy kéréseinket hálaadással tárjuk eléd. Hálát adunk hűségédért, a reánk ragyogó sok-sok áldásért, gondviselő munkáédért, legkiváltképpen pedig Jézus Krisztusért, akiben elkészítetted számunkra a szabadulást és az üdvösséget. Vedd el a mi megkeményedett szívünket, és adj hűszívet és írd annak tábláira szent törvényedet, hogy szabad lélekből, hálaadásból engedelmeskedhessünk Neked, hirdetve neved dicsőségét. Kérünk, küldd el Szentlelkedet, ragyogtasd ránk igéd világosságát, taníts bennünket utadon járni, Benned boldog emberként élni, s boldogan bizakodni, hogy Krisztusban mindvégig megtartasz bennünket, mert Őbenne és Őáltala a Te szeretetedtől semmi nem szakít el bennünket. Ámen.

Textus: Honnét vannak háborúk és harcok közöttetek? Nem onnan-e a ti gerjedelmeitekből, amelyek a ti tagjaitokban vitézkednek? Kívánatok valamit, és nincs néktek: gyilkoltok és irigykedtek, és nem nyerhettek meg; harcoltok és háborúskodtok; és nincsen semmittek, mert nem kéritek. Kéritek, de nem kapjátok, mert nem jól kéritek, hogy gerjedelmeitekre költsétek azt. Parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-e, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az Istennel? Aki azért e világ barátja akar lenni, az Isten ellenségévé lesz. Vagy azt gondoljátok, hogy az Írás hiába mondja: Irigységre kívánkozik a lélek, amely bennünk lakozik? De majd nagyobb kegyelmet ad; ezért mondja: Isten a kevélyeknek ellenük áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. Engedelmeskedjete

azért az Istennek; álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek. Közeledjete az Istenhez, és közeledni fog hozzátok. Tisztítsátok meg kezeiteket, ti bűnösök, és szenteljétek meg szíveiteket ti kétszívűek. (Jakab 4,1-8)

Szeretett testvérek! A múlt alkalommal, mikor olvasni kezdtük Jakab apostol levelét, bátran mondtam, ámbár némi bizonytalansággal, hogy igen meghökkentően, megdöbbenően kezdődik ez a levél. Idézzük újra, így kezdődik: teljes örömmel tartásátok, amikor különféle kísértésekbe estek! A meghökkenést azzal oldottam, hogy ez nem üres szónoki fogás, ami után majd jön valami kellemes és szép. Mi több, biblikus kezdés ez, mert sok könyve kezdődik a Bibliának megdöbbenő tételekkel. A bizonytalanság pedig azért fogott el, mert tudtam – és szerintem mindenki tudta, mert sokszor olvastuk, és fogjuk is még olvasni ezt a levelet –, hogy a megdöbbenő kezdet után valóban nem édességek jönnek, hanem kemény beszéd. Olyan kemény beszéd, amelyre, megvallom őszintén, én magam természetem szerint gyáva vagyok. Én még ilyet nem vágtam a gyülekezet fejéhez: parázna férfiak és asszonyok, tisztátalanok, kétszívűek! Hogy jön ehhez Jakab? S van-e egyáltalán értelme mindenféle keménységet mondani?

Azt mondja: teljes örömmel tartásátok, ha különféle kísértésekbe estek. Ehhez mindenféle magyarázatot lehet hozzáfűzni, nem olvastuk, csak a rákövetkező napon, folytatta az apostol, mert hogy nem Isten az, aki megkísért bennünket. „Isten nem kísérhető gonosszal, és Ő maga se kísért senkit.” (1,13) Pedig, pedig, de jó lett volna azt a magyarázatot fűzni a levél kezdetéhez, hogy azért öröm mindenféle kísértésbe esni, mert lám, Isten kísért, a kezébe vesz, mikroszkóp alá tesz, felboncol, megméri a hívó állagunkat, mint valami mennyei minőség-ellenőrző laborban Bár nagy a rázatás, rettenetes a küzdelem, de ezt teljes örömmel kell tartani, mert az mégiscsak jó dolog, ha Isten foglalkozik velünk... Csakhogy nem ezt mondja Jakab, hanem azt, hogy Isten senkit nem kísért, legfőképpen gonosszal. A ti saját vágyaitok kísértének benneteket, mondja az apostol (1,14). A vágyaink kísértének, a jól karbantartott haragunk, amit dédelgetünk, cumiztatunk, etetgetünk, tápszerezünk, mint egy kis babát, és alig várjuk, hogy aztán jól felnövelt haragunkat újtára bocsássuk, hogy elvégezze a dolgát (édes a bosszú!). Kísért bennünket a feledékenység, mondja Jakab apostol, a közöny a másik sorsa iránt. Kísért bennünket a zabolátlanságunk. Éppen tegnap fejeztük be a nyelv bűneiről szóló szakaszt (3. rész), ahol azt mondja az apostol, hogy az a nagy ember, aki a saját nyelvét meg tudja zabolázni. Nem az nagy dolog, ahogy valaki megüli a lovat, beidomítja az elefántot, átugratja az oroszlánt a tüzes karikán, hanem az, ha az ember a maga icipici nyelvecskéjét megzabolázza. És kísért bennünket a személyválogatás (2. rész). A Böszörményi úti templomban – mint sok helyt másutt - az istentiszteleten alatt az első sor üres szokott lenni. Nyilván, Jakab szava

szerint, a nagyoknak szoktuk fenntartani. S ha bejön egy „aranygyűrűs férfi” – vagyis nagy ember – már ugrunk is, és hajbókolva tessékéljük előre. Ugye, ezért üres az első sor? Vagy azért, mert nincs közöttünk nagy ember, akit előre tudnánk ültetni? Jakab szinte arcul vág a minősítéseivel. És, amit mond, vagy kér, vagy utasításba ad, az is kemény és pattogó beszéd. Szinte vezényszavak hangzanak itt el, a közismert a kifejezéssel, lözöngök, napi parancsok. És ezek a napi parancsok nem távoli emlékei a megtérésemnek kezdetén. Ezek itt mindennapi parancsok. Minden nap azzal kell kezdenünk, hogy meghallgatjuk az élet parancsait. Hiszen ezek nélkül nagy lenn a baj, mert kétszívűek vagyunk. Nem kétszínűek, két szívűek. A kétszínű ember mást mutat, mint ami. Szép arcot mutat, de gonosz ember. Szomorúnak mutatja magát, de belül kárörvendő, Tanácsalannak tünteti fel magát, de igazából törtető. Sokféle kétszínűség van. Olyannyira, hogy számítógépes helyesírási programok erőszakosan igazítják a kétszívű kifejezést kétszínűre. (Csak megjegyzem, hogy az okos szövegszerkesztő a Dunamelléki Egyházkerület-et folyton Dumamelléki-re. Tud ez a gép mégiscsak valamit!) Szokatlan, és kemény kifejezés ez: kétszívű. A zoltár mondja: „gyűlölöm az állhatatlanokat, de a Te igazságodat szeretem.” (119. Zoltár 113. vers) Állhatatlanok; az eredeti héber szó kettéhasadást jelöl, végzetes megosztottságot. Illés próféta mondja, amikor saját népét ostorozza: „meddig sántikáltok kétfelé?” (1Kir 18,21) Jakab pedig így mondja itt: „nem tudjátok, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az Istennel?” (4.vers) Nincs kompromisszum. Vagy erre, vagy arra. A kétszívű ember azonban meghasadt, és úgy cselekszi a törvényt, hogy ezzel megsemmisíti a törvényt. Mondom még egyszer: nem képmutatásról van szó. A képmutató látszatra csinálja a törvényt, de valójában nem csinálja. A kétszívű úgy cselekszi a törvényt, hogy megsemmisíti. Úgy teszi a jót, hogy abból rossz jön ki. Ha a szívnél tartunk (bár a görög szövegben a psziche szó áll), hogy lehet az, ámulunk, hogy diastole roszszat pumpál, a systole a jót szív be. „Ugyanabból a szájból jó ki áldás és átok? Atyámfiai, nem kellene ezeknek így lenni!” – mondja éppenséggel a nyelv búnei kapcsán. (3,10) Hogy lehet így élni? A zoltár azt mondja: éljen az én lelkem, hogy dicsérjen téged (119. Zoltár 175), vagyis egyedül azért tartom érdemesnek élni, hogy Istent dicsőíthessem, és igazságában járhassak. Hát hogy lehet akkor meghasadtságban élni, kétfelé sántikálni, kétszívűnek lenni? De mindjárt parancsokat is mond az apostol, és a parancsokban van a kibontakozás. Azt mondja: „engedelmeskedjete azért Istennek, álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.”

Először erről az engedelmességről kell alaposabban szólni, mert ez az első részben olvasott állhatatosságnak a párja. Múlt alkalommal hosszasan fejtegettem, hogy miféle állhatatosságról (hypomone) van itt szó, mit jelent alatta maradni a dolgoknak, ott maradni, ahova Isten állított. Felveszük a keresztet. Ezt nevezük béketúrásnak (Jakab 5,11!), a helyben maradás csodálatos képességének. S azért csodálatos, mert ebből születik

meg a reménység, a reménység ellenére való remény, amiről Pál apostol beszél (Róma 4,18). Most pedig alávetésről, vagy alárendelésről hallunk (hypotagma). Az engedelmesség ugyanis azt jelenti, hogy az ember aláveti – egész pontosan: alá-rendeli – magát valaminek. Ha az passzívumnak tűnik, hogy adott helyzetben maradva kitartok, nem szökök ki belőle, hanem elhordozom, akkor itt most aktívumról van szó: engedelmeskedünk Istennek. Továbbá, folytatja Jakab: álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.

És itt megint zavarba jövünk. Olykor divat Jakabot és Pál apostolt szembe állítani. Pál apostol azt mondja, hogy egyedül hit által, kegyelemből üdvözülünk, Jakab meg azt mondja: mutasd meg a te hitedet cselekedetedből. De az okos teológusok ezt összehangolják (például Kálvin, remekül igazán). De most itt nagyobb a baj. Azt mondja Jakab: „álljatok ellene az ördögnek!” Jézus meg azt mondja a Hegyi Beszédben: „ne álljatok ellene a gonosznak!” (Máté 5,39) Az még rendjén volna, hogy Pál meg Jakab vitatkozik. Pál és Péter is vitatkozott, olvasunk is róla a leveleikben. De hogy Jakab Jézus szavával ellentétes dolgot mondjon? Hogy van ez? De nézzük meg! Jézus a bosszúállást tiltva mondja, hogy ne álljatok ellene a gonosznak. Vagyis: ha ellene állok a gonosznak, az azt jelenti: bosszút állok, visszaütök, nem hagyom annyiban. És leginkább az igazamat nem hagyom. De Pál is azt mondja: szerelmeseim, ne álljatok bosszút magatokért, enyém a bosszúállás, én megfizetek, mondja az Úr. Jóval győzd meg a gonoszt! (Róma 12,19-21) Vagyis Jézusnál a rossznak való ellenállás: bosszúállás. Amihez aztán mindenféle stratégiát kell kitalálnom. És máris csoportosítom az erőimet. Elküldöm a kémeimet, tapogassák ki az ellenség gyenge pontjait. Még a meteorológiát is tanulmányozom, hogy eső idő lesz-e, vagy süt-e a nap, ha harcra kerül sor. Terepszemlét is tartok, hova csoportosítsam a csapataimat. Aztán a főparancsnokságon a tervező asztalom körül várnak a tábornokaim. A tábornokaimat így hívják: harag, közöny, zabolátlanság, személyválogatás, kevélység, mind kipróbált, remek stratégia. Ők az én tábornokaim. És együtt kiváló haditervet szövünk... Nincsen itt semmiféle ellentét Jézus szava és Jakab szava között! Mit mond Jakab? „Hát honnét vannak a háborúk, a harcok közöttetek, ha nem a ti gerjedelmeitekből, melyek tagjaitokban vitézkedtek..., gyilkoltok és irigykedtek, harcoltok és háborúskodtok.” Csupa harci metafora. (Polémia, machia, stratégia.) Ismerős szavak. Vagyis, ha nem a Jézus szavát követed, és visszaütsz, ellentámadást indítasz, azzal éppen azt teszed, amit Jakab kárhoztat. És nem hallgatsz a kérésére! Jakab azt mondja: állj ellene az ördögnek, és elfut tőled. Mit jelent az ördögnek ellenállni? Azt jelenti, hogy nem dőlsz be a kísértésnek. Sok-sok kísértés vesz körbe, óriási nyomás nehezedik rád, de ha hallgatsz Jézusra és Jakabra, akkor nem ütsz vissza! De lelki értelemben igenis ellenállsz. Azt mondja az apostol: kívántok valamit, és ennek érdekében gyilkoltok és irigykedtek, harcoltok és háborúskodtok, ám nem nyerhetitek meg. Miért? Mert kívánjátok, de

nem kéritek! A kívánás szó is harci kifejezés; az epithyme szót használja Jakab, ez pedig thymos szóból származik. S a régiek ezzel írják le, azt amikor a katonák a csata előtt, úgymond, fölszívják magukat. Mindenkinek kiosztják a rumot, kell egy kis átmelegedés, de főleg indulat. A beszédet tart a csapatoknak. (A modern korban Napóleon volt a leghíresebb erről. Minden csata előtt beszédet tartott a katonáinak. Állítólag a waterlooi csatát azért veszítette el, mert beteg volt, és nem tartott beszédet.) Feltüzelni a katonákat, ez a cél, hogy aztán thymos-szal, bős indulattal menjenek a csatába. És ebből származik az epithymia kifejezés, ez pedig azt jelenti, hogy az ember eltökélten, beszűkült epekedéssel, bős sóvárgással kíván valamit. És nemcsak akarja, hanem elő is ront, hogy megszerezze. „Zúgva, bögve törte át a gátot, el akarta nyelni a világot!” - ezt a Tiszára mondta Petőfi. Én meg azokra az emberekre mondom, akik mindenkin áttörtetnek, szerző haditervük is van, és számos titkos fegyverük. Milyen kemény beszéd ez, amit itt Jakab mond! Hát közöttetek honnan vannak ezek a harcosok? Honnét vannak ezek a gyilkolások? Honnét vannak ezek a vérontások? Honnét vannak ezek a stratégiák? Hát nem a tagjaitokban vitézkedő (katonai szolgálatot teljesítő) vágyak miatt?

És itt látjuk meg a kétszívűség tragikus értelmét. Hiszen a szív is egy tagunk, és a megosztott szív is egy tagunk, a kettős szív is egy tagunk. Miféle orvosi, antropológiai csoda, hogy valakinek két szíve van?! És az egyik harcol a másik ellen. Ám ez a harc kivetül az egész életünkre, és ha én a másikon bosszút akarok állni, vagy a másikon diadalt akarok aratni, a másikat magam alá akarom gyúrni, akkor csak vágyakozás és epekedés van, de kérés nincs. De Jakab már a levél kezdetén arra tanított, hogy ha nincsen bölcsességünk megállni a nagy rázattatásokban, akkor kérjük el Istentől, és pedig hittel, imádságban kérjük. És itt is azt mondja, lám: csak vágyakoztok, de nem kérték! Mintha elfelejtettétek volna, hogy a legcsodálatosabb erő, a legcsodálatosabb valóság az imádság. Igen hasznos az igaz buzgóságos könyörgése -, mondja később (Jakab 5,16) Ha tudod, mi az imádság titka és ereje, akkor azt is tudod, hogy kérésed biztosan eléri Istenhez, Ő pedig szemrehányás nélkül kész adni azoknak, akik kérnek.

Tehát hogyan álljunk mi ellene az ördögnek? Úgy és olyannyira, hogy megfutamodjon? Ha a zsoltárossal együtt vallom, hogy nem érdemes másért élni, csak azért, hogy megismerjem Istent, jóságát megízleljem, és dicsőítsem őt – és érdemes másért élni? nem érdemes másért élni! – , akkor szorongat igazán az a kérdés, hogy miképpen oldódik le rólunk a kísértés megannyi bilincse, hogyan lehet kiszabadulni a gúzsba kötöttségből? Jakab válasza sorsdöntő: engedelmessédjétek az Istennek, álljatok ellene az ördögnek és elfut tőletek!

Legyen tehát ez az életrended: rendeld alá magadat Istennek. S hogy ez mit jelent, azt nyomban a következő versből értjük meg: közeledjétek az Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok (4,8). Istennek engedelmessédjétek!

azt jelenti, hogy közeledünk Őhöz. Mostanában úgy értik az Istenhez való közeledést, hogy ez a lehetőségek világába tartozik. Ez egy opció a sok közül. S ha éppen van időm, kedvem, hát elkezdem Istent keresni (keresgélni). Annnyira meg van verve a mai keresztyénség, hogy ha látnak valakit, aki úgy, a maga módján keresgélni Istent, mi máris irtó boldogok leszünk tőle. Tiszikém - mondta nekem egyszer egy vagány pacák -, én kereső vagyok! Mit tetszik keresni? kérdeztem tőle. A postaládát! - sütötte el a poént. Én meg azt hittem, hogy Istent keresi - próbálkoztam. De csak jót nevetett rajtam. Az ám, amikor Jakab azt mondja, hogy közeledjétek Istenhez, keressétek Istent, akkor más igéket is hozzá kell hallanunk. Például, amit Péter mond Jézusnak: Uram, kihez mehetnénk? Tenálad van az örökélet beszéde. (Jn 6,68) És, hogy micsoda nagy kegyelem ez, hogy közeledhetünk. Egykor csak Mózes közeledhetett az Úrhoz, a többiek, a tisztátalanok nem (2Mózes 24,2). És én immár hova meneküljek, és kihez folyamodjam? Vajon nekem nyit-e Isten tágas tért? Vagy csak Dávidnak? (Zsoltár 31,9) Vagy legalább egy kis rést nyit-e nekem, hogy kijussak a jából és a nyomorúságból! Bizony, nincs hova mennem, csak Istenhez! Nincs más lehetőségem. Közeledjétek Istenhez -, mondja Jakab. És ebben nincsen kompromisszum. Nincsenek hosszúra nyúló egyezkedések. Ez nem Brexit-alku. (Nemrégiben olvastam egy tréfát. 2119-ben az EU-ban Brexit-napot tartottak, amelyen az EU soros elnöke, egy brit miniszter vitte a szót, aki elmondta, hogy ugyan senki nem tudja, honnan ered ez a szép hagyomány, de immár száz esztendeje ünneplik a Brexitet, mint a angolok legszebb hozzájárulását a közös Európához.) Jakab kemény beszéddel elvágja a kompromisszumok útját: közeledjétek az Istenhez! Nincs puhatolózás, nincs mérlegelés, ötletelés, hogy ma csal valahogy meggyőzzük ördög öfelségét, hogy hagyjon minket békén! Például, felhívjuk a figyelmét, hogy náluk sokkalta fontosabb emberekkel van tele a világ, foglalkozzon velünk, nekünk meg adjon egy kis szuszt. Jakab csak mondja: közeledjétek az Istenhez! És elfut az ördög tőletek. Hogyan? Ez is egy hadi kifejezés. Például, amikor egy sereg a föltoluló ellenség elől elmenekül, mert nincs más, menekülniük kell. Nos, ez a szabály: menekülj Istenhez, és elmenekül tőled az ördög. Menekülj Istenhez, mert nincs más lehetőség. És akkor elmenekül tőled az ördög, mert neki se marad más lehetősége, mint hogy elmeneküljön. Hogyan és miért? Mert itt van a boldog ígéret is: közeledjétek az Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok. Értitek, testvérek? Nagy bajodban, nyomorúságodban ne azon törd a fejed, hogy hátha volna még valami stratégia, valami cselekvési terv, valami jó program, - hanem közeledj Istenhez! Hadd idézzem a régi bölcset, aki azt mondta: a keresztyénség nem programot hirdet, csak annál jobbat: reménységet! Nincs program, reménység van. Közeledj az Istenhez, és közeledni fog hozzád. És ahogy közeledik hozzád, és érvényre juttatja fölötted királyi uralmát, mert alávetted magadat, mert odaálltál a Krisztus zászlója alá, mert hozzá tartozol. Az apostol ígérete szerint: elszakíthatatlanul

tartozol hozzá (Róma 8), mert Istentől Krisztusért és Krisztusban semmi nem szakít el. S akkor nem marad más az ellenségnek, mint elmenekülni! De lám, nem te győztél, hogy aztán kiakaszd a kutyabórt a falra; nem te győztél, hogy a valami győzelmi trófeát tégy a polcra. Nem te győzted le a kísértőt, a rosszat, a gonoszt, az ördögöt, hanem a Feltámadott Úr! Ellenállni a gonosznak az jelenti, hogy oda állasz Krisztus zászlója alá. Jakab szavára rímel az, amit a zsoltárban olvastunk: „akkor örvendezni fog az igaz, és Istenhez menekül, és dicsekedni fognak az egyenes szívűek!” (Zsoltár 64,11) Így gyógyul meg a kétszívűség! Így lesz a kétszívű emberből – az útjában mindenkor állhatatlanból –, akit a tenger hullámai ide s tova csapnak, így lesz a döntés képtelen emberből egyenes szívű, egy ügyű ember. Közeledjete Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok. Ámen

Mennyei Atyánk a mi Urunk Jézus Krisztusunk által! Sokszor tapasztaljuk, hogy mi sem vagyunk más, mint Istenhez hanyatló árnyék. Mégis köszönjük, hogy most igéddel arra buzdítasz, hogy szent életfolytatással, buzgó igyekezettel jöjjünk Hozzád, sőt meneküljünk, és keressünk Téged - alávetve magunkat igazságodnak, irgalmasságodnak, szent életrendednek. Nem akarunk kétszívű emberek lenni, megosztottak, meghasadtak, reménytelenül vergődők, gonosznak kiszolgáltatottak; hanem szeretnénk igazságod szerint járni, hűségben, tisztességben, irgalmasságban, könyörületben, áldozatkészségben, mértékletességben, s legfőképpen szeretetben . Segíts meg bennünket ebben. Hozzád igyekszünk, Hozzád közeledünk, Hozzád folyamodunk, légy oltalmunk és erősségünk. Kérünk, Urunk, gyógyítsd betegeinket. Hálát adunk sok-sok gyógyító csodáért, és így kérünk szenvedő, kórházban levő, otthon gyötrődő testvéreinkért. Újítsd meg egészségüket, egész életüket, hogy köszönthessük őket itt, a gyülekezet közösségében, áldásodon ujjongva, és együtt magasztalva Téged. A gyászolókért is könyörgünk, különösen azért a családért, akik a ránk következő héten állnak meg szerettük ravatala mellett, és átélik, hogy körülvették őket a halál kötelei. A halálon győztes Krisztus erejével, az eljövendő világ erőivel vigasztald, bátorítsd és újítsd életüket. Könyörgünk megannyi próbatételünkben, add, hogy a Te igéd életnek ereje legyen bennünk, számunkra és mások számára, hogy megálljunk ott, ahova állítottál, és hogy a rossznak ellene tudjunk állni, sosem fizetve rosszal a rosszért, hanem jóval legyőzve a gonoszt. Te imádságainkat szemrehányás nélkül, készségesen meghallgatod, mert Krisztus nevében kérünk. Köszönjük. Dicsőség neked! Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU